

Göteborg den 12 september 2023

SGU

sgu@sgu.se

Henrik.von.Zweigbergk@sgu.se

Synpunkter på ansökan från Mareld Green Energy AB om tillstånd enligt kontinentalsockellagen, SGU 324-1631/2023

Sveriges Fiskares PO (SFPO) företräder cirka 250 fiskefartyg som är verksamma inom det demersala fisket. Vi har medlemmar längs hela den svenska kusten - från Strömstad till Kalix. SFPO står för ett långsiktigt hållbart fiske och våra medlemmar är bland de bästa när det handlar om selektivitet, skonsamhet och kvalitet.

Ärendet

Mareld Green Energy AB har ansökt om tillstånd enligt kontinentalsockellagen för att utlägga och bibehålla de undervattenskablar som behövs för anläggande och drift av den planerade vindkraftsparken Mareld i södra Skagerrak och norra Kattegatt inom Sveriges ekonomiska zon. Regeringen har gett SGU i uppdrag att bereda ansökan. SGU ger nu SFPO möjlighet att ge synpunkter på ansökningshandlingarna.

SFPO:s synpunkter

Synpunkter på tillståndsprocess och beredning av förslag till beslut

Den öppna tillståndsprocess som tillämpas i Sverige vid projektering av havsbaserad vindkraft har resulterat i att vindparker projekteras i områden som är ytterst viktiga för svenskt fiske och marin matproduktion. Nyligen har Energimyndigheten gett förslag på nya lämpliga energiutvinningsområden. Rapporten utgör underlag till nya uppdaterade havsplaner. Enligt Havsplaneringsförordningen 4 § ska "Ett förslag till havsplan ska utformas så att planen integrerar näringspolitiska mål, sociala mål och miljömål".

De nu existerande havsplanerna är ifrånsprungna av de många vindkraftsprojekten och Energimyndighetens förslag. I dagsläget finns alltså ingen, i förhållande till de nya ambitionerna om marin vindkraft, övergripande analys med avvägningar av olika områdens lämplighet för havsbaserad vindkraft i beaktande av effekter på ekologi, livsmedelsförsörjning, företags- och samhällsekonomi. Förslag på ändrade havsplaner ska rapporteras av Havs- och vattenmyndigheten först 31 december 2024!

Det regeringsbeslut som nyligen togs om havsbaserad vindkraft utanför Hallands kust visar tydligt att länsstyrelsens beredning och förslag till beslut är av mycket stor betydelse för regeringens slutgiltiga ställningstagande. SFPO menar att det vilar ett stort ansvar på regeringen och de myndigheter som har regeringens uppdrag att bereda förslag till beslut att göra övergripande bedömningar med hänsyn till olika intressen samt kumulativa och samhällsekonomiska effekter.

Detta ska ses i perspektivet av att Energimyndighetens förslag på lämpliga energiutvinningsområden för havsplanerna endast behöver realiseras till 29 % för att möjliggöra en elproduktion på 120 TWh som var myndighetsuppdragets målbild. Mycket av det som nu projekteras behövs alltså inte. Noteras bör att Energimyndighetens rapport poängterar att för yrkesfisket finns en tydlig kumulativ påverkan om flera av de stora närliggande områdena i norra Västerhavet byggs ut. Detta är synnerligen alvarligt och bör noggrant beaktas av regering och de myndigheter som bereder förslag till regeringen.

Det svenska systemet med tillstånd enligt olika lagstiftningar (kontinentalsockellagen och lagen om Sveriges ekonomiska zon) för olika delar av etableringen, där en del av etableringen i sin helhet inte blir förverkligad utan att de andra blir det, gör att ansökningar för de olika delarna ur SFPO:s perspektiv blir en och samma fråga. Som det är nu är det en sorts dubbelprövning. SFPO:s synpunkter rör därför etableringen i dess helhet.

Lokalisering

SFPO anser att platsen är synnerligen dåligt vald mot bakgrund av det fiske som sker i området och övriga omständigheter. Vi emotsätter oss mycket starkt etableringen.

I området sker viktigt fiske efter räka, havskräfta samt rund- och plattfisk. Området som är viktigt för fisket, och därmed också för svensk livsmedelsproduktion och självförsörjningsgraden, har från samhällets sida skyddats genom att det utses såsom varande av riksintresse för yrkesfisket. Vattenområden som har betydelse för yrkesfisket ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande, enligt bestämmelser i miljöbalken. I stora delar av det planerade vindkraftsområdet finns ett utpekad riksintresse för yrkesfiske. Platsen är således inte lämpad för någon vindkraftspark, eftersom en vindkraftspark av den typ som planeras omöjliggör fiske i området.

Området för Mareld överlappar helt med, men ser ut att vara större än, område EV03 i Energimyndighetens förslag på lämpliga energiutvinningsområden för havsplanerna.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att området är mindre lämpligt för etablering och Jordbruksverket anser att området inte bör pekas ut för energiutvinning. Området

överlappar med riksintresse för yrkesfisket och utgör ett viktigt område för fisket med stora landningsvärden inom och i anslutning till området.

Effekter på yrkesfiske och fiskbestånd

SFPO finner att argumenten mot vindpark Mareld finns i underlagen för ansökan. Underlaget visar med tydlighet att området för Mareld är av stor betydelse för svenskt yrkesfiske. "Fiskeansträngningarnas högsta värden per C-ruta observerades inom Marelds område, dvs. i ICES-rektangeln 45G0 samt i ICES-rektanglarna 46G0 och 46G1 norr om Mareld. Dessa data visar att Mareld är ett relativt viktigt fiskevatten för svensk fiskeverksamhet."

Nästan hela projektområdet liksom området norr om projektområdet, omfattas av ett riksintresseområde för yrkesfiske vilket innebär att området har en stor betydelse för yrkesfisket. I miljökonsekvensbeskrivningen sägs: "En etablering av vindkraftparken medför att yrkesfisket kommer begränsas inom riksintresseområdet och därmed medföra en betydande påverkan på riksintressets syfte."

Underlaget beskriver fisket i termer av registrerade landningar och fiskeansträngning. För att bedöma effekterna på fisket är detta otillräckligt. För detta ändamål behövs en analys av hur fiskemönstret i form av tråldrag ser ut i området. Det behövs en analys av detta mönster för att få en bra bild av hur fisket i och kring området kommer att påverkas.

Analysen av effekterna på fisket bör omfatta förändrade fångster och kostnader av förändrade resvägar med mera, samt effekter på fiskeföretagens ekonomi och möjlighet till fortsatt existens. Ansökan behöver också omfatta en analys av effekterna på både fiske och miljö om fiskeansträngningen i det aktuella området flyttas till andra områden, vilket resulterar i ökad lokal fiskeintensitet och konkurrens.

Yrkesfisket förser konsumenter med livsmedel, bidrar till arbetstillfällen i kringverksamheter och till att upprätthålla kustsamhällens identitet och livskraft. Yrkesfisket och dess kringverksamheter stärker också den lokala kulturmiljön som kulturbärare på många platser och skapar i många fall attraktionskraft för turism. Ansökan behöver därför kompletteras med samhällsekonomisk analys som belyser dessa delar.

Bolaget skönmålar bedrägligt potentiella positiva effekter av vindparken. Man skriver att för det småskaliga fisket med bland annat olika nät och långrev kan vindkraftparken innebära en viss positiv effekt när det storskaliga fisket begränsas inom projektområdet. SFPO vill påpeka att ett sådant småskaligt fiske inte pågår i det aktuella området eftersom området inte är lämpat för sådant fiske. Dock förekommer drivgarnsfiske efter makrill, ett fiske som möjliggörs i denna typ av park. Påverkan på yrkesfisket generellt kommer att bli stor och det är ett också faktum att om det så kallade storskaliga fisket försvinner så försvinner också nödvändig logistik för det småskaliga fisket. Man hävdar också att vindkraftparken även kan leda till en viss reveffekt, vilket ökar biomassan av fisk i området och därmed även mängden fisk utanför vindparkområdet. Man skriver också mycket spekulativt om andra möjliga positiva effekter på fiskbestånd.

Bolagets beskrivning av positiva effekter har ingen saklig grund, den är högst spekulativ. Energimyndigheten har en mer realistisk syn: "Vad gäller vindkraftens påverkan på fisk- och skaldjursresurserna är kunskapsläget ofullständigt, särskilt vad gäller långsiktiga och kumulativa effekter. Exempelvis är effekter av undervattensljud på exempelvis vandring och lek svårstuderade. Studierna som finns är heller inte entydiga. Studier pekar på både positiva och negativa effekter på fisk- och skaldjurspopulationer."

Vidare säger myndigheten: "Eftersom det råder stor osäkerhet kring påverkan på fisk av undervattensbuller inte enbart under exploateringsfasen utan även under driftsfasen finns det risk för att etablering av vindkraftverk kan påverka även det yrkesfiske som bedrivs inom områden utanför vindkraftparken, inkl. närliggande fångstområde av riksintresse för yrkesfisket."

Samexistens

Enligt Havs- och vattenmyndighetens och Energimyndighetens rapport "Samexistens mellan havsbaserad vindkraft, yrkesfiske, vattenbruk och naturvård" är samexistens med fiske med aktiva redskap är i stort sett oprövat och bedöms som svårt eller mycket svårt, framför allt på grund av säkerhetsriskerna. Det saknas i stort exempel på samexistens mellan yrkesfiske och vindkraft inom samma område. Därutöver är långsiktig påverkan på yrkesfiskets bedrivande är inte klarlagd och påverkas också av hur fiskbestånden påverkas av en etablering, framför allt på lång sikt." Vad gäller aktivt fiske sägs i Energimyndighetens rapport: "Samexistens mellan aktivt fiske och flytande fundament är mycket svårt/i princip omöjligt."

För Mareld planeras flytande vindkraftverk som förankras med långa massiva förtöjningskättingar. Påverkan på yrkesfiskets möjlighet att bedriva fiske kommer att vara stor både under konstruktions- och driftsfas. Fiskarnas möjligheter att verka inom vindkraftsområdet kommer att vara kraftigt begränsade, för att inte säga omöjliggjorda (se ovan). Vi är övertygade om att så kommer att vara fallet med både aktiva och passiva redskap.

Bolaget skriver i sin ansökan "Ansökan om tillstånd för den havsbaserade vindkraftparken Mareld" att man har initierat en dialog med yrkesfiskets producentorganisationer, som bolaget ser fördjupas under den fortsatta tillståndsprocessen för att möjliggöra en samexistens mellan intressena för energiutvinning och fisket, samt att någon påtaglig påverkan på riksintresset enligt 3 kap. 5 § miljöbalken bedöms därmed inte uppkomma.

SFPO anser att detta är en bedräglig skönmålning av förutsättningarna för samexistens. Nämnda myndigheters rapporter säger något annat. Bolaget har för visso initierat en dialog med SFPO. En dialog som framstår som envägs då bolaget inte verkar villigt att genomföra några ändringar. Vi ser dock, i likhet med myndigheternas bedömning, ingen möjlighet till samexistens mellan fiske och vindkraft i en park som Mareld. Bolaget bör komplettera sin ansökan med en utförlig beskrivning av hur man ser att samexistens skulle vara möjlig.

Sammanvägd bedömning

SFPO anser att en etablering av vindpark Mareld kommer att få mycket alvarliga konsekvenser för yrkesfisket och associerad värden i samhället. Stora värden kommer att gå förlorade.

Effekterna på fiskbestånd och miljö går ej att förutsäga och kan karakteriseras som ett ekologiskt experiment med osäker utgång.

Vi emotsätter oss mycket starkt en etablering av vindpark Mareld.

SVERIGES FISKARES PO

Peter Ronelöv Olsson
Ordförande

Fredrik Lindberg
Ombudsman

Ingemar Berglund
Utredare